

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Quæstio 1. Quænam sint præcipuæ divisiones peccati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42521

III. Defectu tertiz non peccat, qui die jeju-
nii de præcepto nihil cogitans cœnat, vel car-
nes comedit, etsi advertat eas sibi delectabiles.
Item qui lapidem projicit per fenestram, non
advertens periculum læsionis; vel qui contra-
ctum usurarium celebrat, non advertens effe-
ctum. *Sanch. n. 21. Regin. l. 15. n. 75.*

IV. Damna & eventus (licet alioqui frequen-
tes) ex ebrietate secuti, & nullo modo prævisi,
inculpabiles sunt; quis nec in se, nec in causis
sunt liberi. Sunt verò culpabiles, si sint prævisi,
nec diligentia sufficiens ex præscripto pruden-
tiæ sit adhibita, ne sequerentur: eâ verò adhibi-
tâ, etsi postea eveniant, culpâ vacant: Ut etiam,
quando juxta loci & temporis circumstantias
non apparet periculum mali, ideoque nulla
cautela est adhibita, *Vasq. 1. 2. d. 114. c. 2. Qui-*
bus conformiter Less. l. 4. c. 3. docet, si negli-
gentia, ebrietatem aut eventus ex ea sequi soli-
tos præcavendi, fuerit tantùm venialis, etiam
mala, quæ prævideri poterant, tantùm venialia
fore, quia cum non in se, sed tantùm in causa
sint libera, non possunt habere majorem cul-
pam, quàm ipsa causa.

A D D E N D A.

Questio 1. Quenam sint præcipuæ divisiones pec-
cati.

R. §. 1. Peccatum variè sumitur, nam 1. ali-
quid dicitur peccatum, vel naturæ, uti claudica-
tio; vel artis, uti locutio contra regulas Gram-
maticæ; vel moris, quod propriè dicitur culpa.
2. Peccatum moris aliquando sumitur pro cau-
sa vel effectu peccati, ut ad Rom. 7. v. 17. *Quod*

A 2

habitas

habitat in me peccatum, id est, fomes peccati seu concupiscentia. Aliquando pro materia, circa quam versatur peccatum, uti *Deuter. 9. v. 21. Peccatum autem vestrum, quod feceratis, id est, vitulum, arripiens igne consumpsi.* Aliquando pro hostia in expiationem peccati, uti *2. ad Corinth. 5. v. 21.* dicitur, quod Christus factus sit pro nobis peccatum, id est, hostia pro peccato. Hic agimus de peccato moris sive morali strictè sumpto.

3. §. 2. Varix sunt divisiones peccati; prima est, in spirituale & carnale: Spirituale est, quod immediatè ad animam pertinet, uti superbia, odium; carnale, quod tendit ad inordinatas delectationes corporis, uti luxuria, ebrietas.
4. 2. Contra Deum, proximum, seipsum, intellige specialiter & immediatè, quamvis enim omne peccatum sit contra Deum & contra seipsum, aliqua tamen sunt specialiter contra Deum, uti hæresis, blasphemia, perjurium; alia contra proximum, uti homicidium, furtum, detractio; alia contra seipsum, uti illa, quæ sunt contra temperantiam & fortitudinem.
5. 3. Oris, operis, cordis: Possentque divisio aliter fieri hoc modo, peccatum aliud merè internum, & dicitur cordis; aliud simul externum: simul externum, aliud est oris, aliud operis.
6. 4. Per excessum & per defectum, qualia propriè sunt, quæ opponuntur virtutibus in medio consistentibus, sic liberalitati per excessum opponitur prodigalitas, per defectum avaritia; fortitudinis, temeritas & pusillanimitas: contra aliquas tamen virtutes, v. g. contra Charitatem, propriè loquendo, peccari non potest per excessum, quis non possumus nimium amare Deum:

Deum : potest tamen ea divisio improprie accommodari etiam reliquis virtutibus, si per excessum intelligatur commissio, per defectum omis-
sio, & sic odium Dei erit contra Charitatem per excessum; omisio amoris precepti, per defectum.

5. *Commissionis & omissionis*; peccatum com- 70
missionis est transgressio precepti negativi; omissionis, est transgressio positivi: porro illud preceptum dicitur negativum, quod directe & primario prohibet aliquid, ideoque finis illius ultimus est omisio aliqua; affirmativum est, quod directe & primario imperat aliquid, ideoque finis illius est positio alicujus. Dixi, directe & primario, nam preceptum negativum, quale est, *non furtum facies*, quamvis directe, primario & ultimo tendat in omissionem actionis, qua alterius fortunæ lædantur, tamen etiam indirecte & secundario imperat aliquid, nempe restitutionem alieni, si habeas, sine qua continuaretur furtum, & sic indirecte & secundario dici potest affirmativum; è contra preceptum affirmativum, *audies Missam die festivo*, quamvis directe & primario tendat in positivam auditionem Missæ, tamen etiam indirecte & secundario prohibet nolitionem audlendi Missam, & omne illud, propter quod omitteretur Missa, v. g. studium, & sic quoque dici potest indirecte ac secundario negativum: Itaque peccatum commissionis est, libere ponere aliquid, quod est prohibitum; peccatum omissionis, libere omittere aliquid, quod est imperatum, secundum illud *S. August. de perfect. just. c. 3. Duobus modis constat esse peccatum, si aut fiant illa, quæ prohibentur, aut illa non fiant, quæ jubentur. Ut autem sciri possit, an preceptum sit*

affirmativum, an negativum, & consequenter an transgressio illius sit commissio an omissio, non est attendendum præcisè ad voces affirmativas vel negativas, sed ad hoc, quod significant, & ad finem præcepti; sic præceptum illud, *certis diebus jejunabis*, est negativum, quia prohibet comestionem repetitam, & caritum pro tali die &c. Estque etiam hoc discrimen inter præceptum affirmativum & negativum, quòd negativum obligat semper pro semper, affirmativum autem obligat semper, sed non pro semper; sic præceptum jejunandi pridie Paschæ obligat ad abstinendum à secunda refectioe & caribus pro tota die, sed præceptum audiendi Missam die Paschæ non obligat ad audiendam totâ die, sed certâ diei parte. Denique notandum est, quòd peccatum omissionis reducatur ad peccatum commissionis, secundum illud S. Thomæ de veritate q. 1 c. 2 ad 10. *Agere & non agere, cum quis agere debet, ad idem genus actûs reducuntur, secundum quod peccatum omissionis ad peccatum actûs reducitur.*

- 3, 6. In peccatum ex passione, ex ignorantia, ex malitia; & sic sumitur peccatum, prout est à causis homini intrinsicis; si enim attendamus causas extrinsecas, potest homo peccare ex suggestione dæmonis vel alterius hominis. Tum est ex passione, quando fit ex applicatione appetitûs ad bonum sensibile, unde fit, ut ratio minùs consideret malum, & ideo abripiatur voluntas: diciturque peccatum fragilitatis: Tum est ex ignorantia, quando fit defectu rationis culpabiliter nescientis vel non considerantis ea, quæ facillè considerari poterant & à peccato retraxissent.

Quamvis

Quamvis autem peccatum omne fit ex malitia, specialiter tamen tum dicitur esse ex malitia, quando committitur cum clara advertentia rationis & plena libertate voluntatis. Peccatum ex passione seu fragilitate vocatur à *S. Bonav.* apud *Herinx* d. 5. n. 66., peccatum in Patrem, quia Patri præcipue attribuitur potentia, quâ homo sic peccans uti non vult; peccatum ex ignorantia, contra Filium, quia Filio attribuitur Sapientia; peccatum ex malitia, contra Spiritum Sanctum, quia Spiritui Sancto attribuitur bonitas, contra quam directe agit, qui ex malitia peccat.

7. In proprium, quod quis ipsemet committit; 9. & alienum, quod ab alio quidem fit, sed mihi imputatur propter jussionem, consilium &c. In rigore tamen hoc, per quod pecco, non est peccatum alienum, sed meum, quo jubeo, consulo &c.

8. In mortale & veniale, de quibus dicemus à n. 10. 183. Item in Originale & personale; actuale & habituale, de quibus divisionibus plura Scholastici. Aliqui etiam dividunt in remissibile & irremissibile, sed probabilius est non posse dari peccatum irremissibile, quia videtur repugnare infinitæ misericordiæ Dei, uti peccatum inodibile repugneret infinitæ perfectioni Bonitatis & Sapientiæ ipsius.

Q. 2. Quomodo aliter definiri possit & dividi peccatum. R. Definiri potest hoc modo: exercitium libertatis contra regulam obligantem ad honestè operandum: Et sic sumptum dividi potest in Philosophicum & Theologicum; Philosophicum est exercitium libertatis contra dictamen naturæ rationalis quâ talis, præsciendendo aa etiam sic